

การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา

วัดบ้านชะยุง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ*

Development on Model of Tourism Management in Sustainable and Peaceful

Way: A Case Study of Wat Baan Khayung, Huaytamon

Sub-district, Phusing District, Sisaket Province

¹พระปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญโญ, ²ขันทอง วัฒนประดิษฐ์ และ ³อุทัย สติมัน

¹Phrapalhad Adisak Vajirapañño, ²Khantong Wattanapradith and ³Uthai Satiman

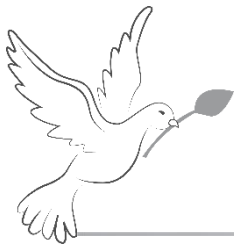
^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

³มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

³Suan Dusit University, Thailand.

¹Corresponding Author. E-mail: wachirapunyoo@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ บริบท รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) เสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แนวทางสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดอบรมขับเคลื่อน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยสอบถามผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยว ผู้อุปถัมภ์ การจัดการการท่องเที่ยว ตัวอย่าง 364 คน รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัดบ้านชะยุงมีต้นทุนทรัพยากรในการจัดการการท่องเที่ยวหลากหลายไม่หรูหราแต่จงใจให้เกิดการท่องเที่ยวได้โดยเน้นให้เกิดสันติภาพภายในด้วยการบ่มเพาะคุณธรรมแก่นักท่องเที่ยว 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน ได้รูปแบบชื่อเรียกว่า “PLOWPLEU’S Model” มีองค์ประกอบย่อย 8 ประการ ได้แก่ (1) สถานที่ท่องเที่ยวพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (2) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะการจัดการการท่องเที่ยว (3) ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต่อเนื่อง (4) การระมัดระวังผิดจริยธรรมการท่องเที่ยว (5) วิถีทางอันเหมาะสมแก่การบ่มเพาะคุณธรรมจากการท่องเที่ยว (6) ผลประโยชน์ระยะยาวเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (7) การศึกษาภายใต้กิจกรรมเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา (8) ค้นหาลักษณะเฉพาะเป็นลักษณะที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่น่าสนใจ และ 3) ผลการเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน จัดประชุมประเมินความรู้กลุ่มเป้าหมาย เปรียบเทียบผลการ

* Received February 10, 2020; Revised February 27, 2020; Accepted March 13, 2020

ประชุมอบรมกลุ่มเป้าหมายคะแนนก่อนและหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของสองกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เกี่ยวข้องการจัดการการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา; รูปแบบ; การจัดการ; การท่องเที่ยว; วิถีสันติภาพ; อย่างยั่งยืน

Abstract

The article of this research was to be Research and Development. The objectives of this 1) study to be condition, context, tourism management model, 2) developing model and 3) presenting A Model of Tourism Management in Sustainable and Peaceful Way of Wat Baan Khayung. The tools are questionnaire, processing of in-depth interview, holding of training and participatory observation by enquiring ones who are responsible for tourism, and patrons of tourism management, totaling 364 sampling people, collecting quantitative information by processing of computer program, statistic used to be frequency, percentage, mean, standard deviation, T-value; and analyzing qualitative information by using content analysis.

The results of this research found that 1) Wat Baan Khayung had the resource cost in diversity of tourism management, not luxurious but motivate for tourism; the tourism management emphasizes the rise of inner peace by cultivating virtue to tourists. 2) The development on tourism management model in sustainable and peaceful way has got “PLOWPLEU’S Model” with 8 sub-components of (1) The places of tourism were developed with participation, (2) learning and developing tourism management skill, (3) The operation that promote tourism with continuance, (4) wariness of unethical tourism, (5) pleasant ways of pursuing virtue from tourism, (6) long term benefits of sustainable tourism, (7) education in tourism with learning activities under the Threefold Learning, and (8) uniquely picking and choosing identity of tourist attraction for remembrance. 3) The result of presenting Tourism Management in Sustainable and Peaceful Way Model was via the holding of training meeting and evaluating knowledge of the targeted group; it was found from the comparison of the targeted-group meeting outcome, the scores before and after the meeting were significantly different in statistic at the level of .01; and satisfaction of the 2 targeted groups of involving people with tourism management and Thai tourists towards the development of Tourism Management in Sustainable and Peaceful Way was in high level.

Keywords: Development; Model; Management; Tourism; Peaceful Way; Sustainable

บทนำ

วัดถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญเก่าแก่เป็นศูนย์กลางของชุมชนมาตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาล จากข้อมูลการศึกษาพบว่า วัดในประเทศไทยตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขึ้นทะเบียนข้อมูลวัดไว้ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2562 เฉพาะวัดที่มีพระสงฆ์อยู่ปัจจุบัน มีจำนวน 41,310 วัด (Office of National Buddhism, 2019) แต่ปัจจุบันความสำคัญและบทบาทของวัดได้กลับค่อยๆ เริ่มหมดไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่บริเวณของวัดในเมืองได้กลายเป็นที่จอดรถ หรือแม้แต่วัดในชนบทบางแห่งเจียบเหงามเหมือนวัดร้าง ส่วนวัดที่ผู้คนให้ความสนใจหรือนิยมกลับกลายเป็นวัดที่เน้นพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เน้นกราบไหว้ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหตุนี้เองทำให้วัตถุประสงค์ของการกำเนิดวัดเริ่มสูญหายไป (Ngamwittayapong, 2017) เพราะเนื่องจากแต่เดิมนั้นวัดมีบทบาทในการเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุข โดยเฉพาะด้านการอบรมสั่งสอนเรียนรู้ทางด้านศีลธรรมเป็นหลัก จากปัญหาเหล่านี้เองปัจจุบันทำให้คณะสงฆ์ไทยได้ตื่นตัวในการมุ่งพัฒนาวัดให้กลายเป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือสังคมให้เกิดสันติสุข (Department of Public Assistance of the Sangha Supreme Council of Thailand, 2019) ที่ส่งผ่านแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับจารีตและจริยธรรมอันเกี่ยวข้องความประพฤติและแนวทางในการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต (Kamales, 2019) ตลอดจนเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกทุกคนในครอบครัว (Lao-aruen, 2019)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ โดยให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากการจัดกิจกรรม “ไหว้พระ 10 วัด สืบสิริสวัสดิ์ 10 รัชกาล” จนเป็นที่นิยมของพุทธศาสนิกชนในการนำพาครอบครัวเดินทางเพื่อท่องเที่ยว ศึกษาธรรมะ ไหว้พระ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำบุญตักบาตร สวดมนต์ ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม สืบสานวิถีพุทธ เรียนรู้วิถีวัฒนธรรมและวิถีชุมชน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความรักศรัทธาในพระพุทธศาสนา สามารถนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตและเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Department of Religious Affairs, Ministry of Culture, 2016) เพราะฉะนั้นจึงเป็นจังหวะและโอกาสดีของวัดต่าง ๆ ในการปรับตัวพัฒนาวัดเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เหมาะสม และเพื่อให้วัดกลับมามีบทบาทสำคัญเป็นศูนย์กลางของชุมชนได้ในมิติของท่องเที่ยวควบคู่กับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตและจิตใจ (Khamdee, 2015) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ซึ่งมุ่งเน้นให้คนไทยเกิดกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Secretary Office of National Strategic Committee Office of the National Economic and Social Development Council, 2018) และการคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นหรือของสังคม (Nyani, 2018) อีกทั้งเพื่อตอบปัญหาต่าง ๆ ที่สังคมเกิดความสงสัย นิทานพื้นบ้านอีสานมีสิ่งซ่อนเร้นในเรื่องราวของนิทานที่ให้เกิดเตือนใจโดยเฉพาะนิทานที่แฝงเร้นหลักธรรม การปลูกฝังให้เกิดการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม และจริยธรรมแก่สังคม (Kyaing, 2019) เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต (Neadpucdee, 2019)

การจัดการการท่องเที่ยวจะเกิดสันติภาพอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่าการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดเพื่อให้มีความยั่งยืน ต้องจัดการสร้างคุณค่าให้กับผู้มาเยือนและใน

ขณะเดียวกันต้องจัดการสร้างการตระหนักรู้ถึงคุณค่าการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด และชุมชนตลอดจนการมีเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาการพัฒนาที่ทำให้เกิดความยั่งยืนนั้น ได้แก่ การพัฒนาตามหลักภาวนา 4 ได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา ทั้งนี้ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (Phramaha Hansa Dhammhaso, 2011) ได้นำเสนอประเด็นนี้ผ่านการเรียนรู้แบบ บูรณาการ เพื่อให้เกิดความสมดุล ทั้ง 4 มิติ ตามแนวพุทธสันติวิธี ได้แก่ เรียนรู้เพื่อให้ความรู้ เรียนรู้เพื่อให้เอาไปทำเป็น เรียนรู้เพื่อให้ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเป็นมนุษย์ แนวทางนี้จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดสังคมสันติสุข ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดนี้มีความสอดคล้องต่อการนำไปพัฒนาวัดให้เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีสันติภาพเป็นจุดหมายปลายทางของการจัดการการท่องเที่ยว

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวัดจำนวนมากมีปัญหาเชิงสถานการณ์ที่ไม่ได้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตมนุษย์และเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชุมชน ทั้งๆ ที่วัดควรที่จะสามารถจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เหมาะสมได้ ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่ทดลองใช้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบเจาะจง คือ การจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ศึกษาทดลอง แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นฐานในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดบ้านชะยูง และนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนวัดบ้านชะยูงต้นแบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ บริบท รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ
3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งเก็บข้อมูลใน 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 (R1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยว สะพานบุญ/ผู้อุปถัมภ์การจัดการการท่องเที่ยว ปี 2561 จำนวน 7,177 คน (Central Office of Wat Baan Khayung, 2562) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan (Krejcie, &

Morgan (1970), Pasunun, 2014) ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 364 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ที่เคยเป็นสะพานบุญ/ผู้อุปถัมภ์การจัดการการท่องเที่ยวในวัดบ้านชะยงและการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง จนครบตามจำนวน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่า ICO ระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น

ด้านการจัดการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม = .853 ด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว = .921 ด้านการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง = .911 ด้านการจัดการสร้างจริยธรรมในการท่องเที่ยว .976 ด้านจัดการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดจากการท่องเที่ยว .945 ด้านจัดการส่งเสริมคุณูปการจากการท่องเที่ยว .966 ด้านจัดการศึกษาหลักไตรสิกขาในกิจกรรมการท่องเที่ยว .970 ด้านการจัดการค้นหาสัญลักษณ์เครื่องหมายการท่องเที่ยว รวมทั้งฉบับ = .990 และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 27 คน และได้ข้อมูลจนอิ่มตัว สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึก MP3 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนาเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อดัชนีพันธกิจจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ร่างรูปแบบที่เกิดจากการสังเคราะห์เอกสารและถอดบทเรียนวัดท่องเที่ยวต้นแบบ ประกอบกับการศึกษาระยะที่ 1 ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบในด้านความเที่ยงตรงด้วยตนเองเป็นขั้นต้น และให้คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อดัชนีพันธกิจได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็น รับรองความเหมาะสมในการนำไปทดลองใช้นำร่องกับพื้นที่กรณีศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารงานวิจัย ถอดบทเรียนวัดท่องเที่ยวต้นแบบ ประกอบกับนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 มาร่างรูปแบบ และนำเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อดัชนีพันธกิจ จำนวน 5 คนเป็นผู้พิจารณา ได้ประเมินและรับรองรูปแบบ

ระยะที่ 3 (R2) การทดลองใช้เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การทดลองใช้เชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพลังบรรพเพื่ออบรมความรู้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบการท่องเที่ยวและสังเกตแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 ครั้ง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง จดบันทึกภาคสนาม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และภาพถ่ายกิจกรรม การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพรรณนาความตามประเด็นที่กำหนด การทดลองใช้เชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อบรมประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว รวมจำนวน 27 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งอุปกรณ์เทปบันทึกเสียง วิดีโอ การประชุมกลุ่ม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ทั้งก่อนและ

หลังการอบรม (Pre- test และ Post-test) จำนวน 16 ข้อ และการติดตามผลหลังการอบรมในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (COPs) การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 4 (D2) ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประเมินผล ปรับปรุง พัฒนาเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำฝ่ายสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้นำโรงเรียน ที่ปรึกษาคุณุณิพนธ์ของผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด ศรีสะเกษ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารงานเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาระบบบริหารงานราชการ ด้านผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยูง รวมทั้งหมดจำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยจัดประชุมเผยแพร่องค์ความรู้คืนสู่สังคมและรับฟังความเห็นสาธารณะสำหรับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา วัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน และสังเกตแบบ มีส่วนร่วม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และพรรณนาความตามประเด็นที่กำหนด ประเมินผล ปรับปรุง พัฒนาเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยว จำนวน 32 คน นักท่องเที่ยวชาวไทย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจากตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 364 คน ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในวัดบ้านชะยูง และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเองจนครบตามจำนวน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด คือ 1) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนและ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน การตรวจสอบคุณภาพในด้านของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ทำการตรวจสอบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คนเป็นผู้ตรวจสอบ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ภาษาและวัดผลประเมินผล เพื่อตรวจสอบความ เที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา คือ (รายละเอียดการหาค่า IOC เหมือน การวิจัยระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของและนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. สภาพ บริบท รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยูง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ

วัดบ้านชะยูงมีศักยภาพและจุดแข็งที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น หุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่สรวง 5 องค์ 5 อิริยาบถ รูปหล่อทองเนื้อโลหะ 2 องค์ พิพิธภัณฑหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่สรวง ศาลาไม้หลังเก่าที่หลวงปู่สรวงเคยอยู่ สื่อประดิษฐ์ปรีชาธรรมหลวงปู่สรวง เป็นต้น ยุทธศาสตร์ด้าน

พื้นที่ติดถนนเส้นหลัก ระหว่างแยกนาเจริญ - วัดโพธิ์พัฒนาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอกุสุมาลย์ทำให้สามารถเข้าถึงได้สะดวกและอยู่ติดกับเส้นทางหลักผ่านระหว่างชายแดนไทยกัมพูชา (ช่องชะงำ) ด้วยมีเรื่องราวประวัติศาสตร์หลวงปู่สรวง ในชุมชนและในวัดให้ได้เล่าขานและมีลายมือหลวงปู่สรวง ที่สำคัญหลายแห่งในวัด ชุมชน วัดและโรงเรียน มีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม มีความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีต้นทุนสัญลักษณ์หลวงปู่สรวง คือ ว่าว สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน มีผู้นำหรือผู้บริหารงานในการท่องเที่ยวที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ วิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารจัดการท่องเที่ยว 9. มีสถานบริการรองรับนักท่องเที่ยว อาทิ รีสอร์ท ร้านอาหาร ใกล้บริเวณวัด ตลอดถึงเจ้าอาวาสมีความเป็นผู้นำสูง เชี่ยวชาญในการบริหารงาน จากจุดแข็งดังกล่าว จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาวัดบ้านชะยงเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ได้ เพราะวัดบ้านชะยงมีบุคคลผู้เป็นสะพานบุญและผู้อุปถัมภ์อย่างมั่นคง มีการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องจากสาธุศิษย์ผู้กตัญญู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม/สะพานบุญ/ผู้อุปถัมภ์ต่อการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดบ้านชะยง เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และเป็นเพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 50 ปี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมาคืออายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.5 ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นคู่/แต่งงาน จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมา คือ มีสถานภาพโสด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมาคือมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 87 คิดเป็นร้อยละ 23.9 ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมา คือ มีอาชีพข้าราชการ/พนักงาน/หน่วยราชการ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมา คือ มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว/สะพานบุญ/ผู้อุปถัมภ์ต่อการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดบ้านชะยงไม่เคยได้เดินทางมา จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 รองลงมา คือ เดินทางมา 1 ครั้ง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการมาวัดบ้านชะยง 1-2 ชั่วโมง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 รองลงมา คือ ใช้เวลาในการมาวัดบ้านชะยง มากกว่า 6 ชั่วโมง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ส่วนใหญ่เดินทางมาวัดบ้านชะยงมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อสักการะ/เที่ยวชมหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่สรวง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 รองลงมา คือ เดินทางมาวัดบ้านชะยงมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อตามรอยประวัติหลวงปู่สรวง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ส่วนใหญ่เดินทางมาวัดบ้านชะยงนี้กับครอบครัว/ญาติพี่น้อง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมา คือ เดินทางมาวัดบ้านชะยงนี้กับเพื่อน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมา คือ เดินทางโดยรถจักรยานยนต์และรถตู้ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ส่วนใหญ่ใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยว 200 - 400 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมา คือ ใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยว น้อยกว่า 200 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และส่วนมากรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต จำนวน 290 คน

คิดเป็นร้อยละ 79.7 รองลงมา คือ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากครอบครัว/เครือข่าย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ตารางที่ 1 ระดับความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน

(n=364)

ที่	ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดบ้านชะยุ้ง	ระดับความต้องการ			
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	ลำดับ
1	ด้านการจัดการพัฒนาพื้นที่การจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม	4.27	.741	มาก	5
2	ด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว	4.35	.704	มาก	1
3	ด้านการจัดการประชาสัมพันธ์การจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	4.29	.755	มาก	3
4	ด้านการจัดการสร้างจริยธรรมในการจัดการการท่องเที่ยว	4.27	.785	มาก	4
5	ด้านจัดการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยว	4.22	.763	มาก	8
6	ด้านจัดการส่งเสริมคุณภาพจากการจัดการการท่องเที่ยว	4.33	.733	มาก	2
7	ด้านจัดการการศึกษาหลักไตรสิกขาในกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยว	4.26	.745	มาก	6
8	ด้านการจัดการค้นหาสัญลักษณ์เครื่องหมายการจัดการการท่องเที่ยว	4.25	.823	มาก	7
	รวม	4.28	.756	มาก	-

จากตารางความต้องการของนักท่องเที่ยว/สะพานบุญ/ผู้ประกอบการท่องเที่ยว เกี่ยวกับความต้องการในพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุ้ง พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .756) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่สูงที่สุดลำดับที่หนึ่ง คือ ด้านการจัดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านจัดการส่งเสริมคุณภาพจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านจัดการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดจากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก

ปัญหา/อุปสรรคการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุ้ง คือ ในด้านการเดินทางไม่สะดวกยังไม่มีรถรับส่งจากตัวเมืองที่เพียงพอ เพราะหากไม่มีรถส่วนตัวก็ไม่สะดวกต่อการเดินทาง รองลงมา ด้านประชาสัมพันธ์ ยังไม่กว้างขวาง ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพของวัดบ้านชะยุ้ง คือ ในด้านมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เช่น Facebook YouTube หรือมีเว็บไซต์สำหรับการเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ เป็นต้น ด้านพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมระหว่างบ้านวัดโรงเรียนเป็นหลักสำคัญ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุ้ง

การสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุ้ง จากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การจัดประชุมอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวได้ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน ชื่อรูปแบบว่า PLOWPLEU'S Model ประกอบด้วยการจัดการ 8 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (P = Places of tourism are developed with participation) 2) การเรียนรู้และพัฒนาทักษะการจัดการการท่องเที่ยว (L = Learning and developing tourism management skill) 3) ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (O = Operation to promote tourism with continuance) 4) การระมัดระวังผิดจริยธรรมการท่องเที่ยว (W = Wariness of unethical tourism) 5) วิถีทางอันเหมาะแก่การบำเพ็ญคุณธรรมจากการท่องเที่ยว (P = Pleasant ways of pursuing virtue from tourism) 6) ผลประโยชน์ระยะยาวเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (L = Long term benefits of sustainable tourism) 7) การศึกษาภายใต้กิจกรรมเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา (E = Education in tourism with learning activities under the Threefold Learning) 8) ค้นหาลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นที่น่าจดจำ (U = Uniquely picking and choosing identity of tourist attraction for remembrance)

ผู้วิจัยได้สรุปโดยองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยุ้ง ออกได้เป็น 4 ด้าน โดยอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านกายภาพ** เป็นการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเชิงพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางในการท่องเที่ยว

2. **ด้านพฤติกรรม** เป็นการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยว จนสามารถปฏิบัติการจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยวิธีการที่ชาญฉลาด ขยันหมั่นเพียร ไม่ประมาท มีทักษะในการทำงานการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถรักษา ปกป้อง ค้ำครองด้วยกาย วาจา ใจอย่างชอบธรรมแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวและต่อหน้าที่รับผิดชอบ

3. **ด้านจิตภาพ** เป็นการจัดการที่มุ่งต่อการพัฒนาจิตใจของผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทำให้ได้เกิดการตระหนักรู้ในสำคัญต่อการปฏิบัติตนในแหล่งท่องเที่ยว และจะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจให้ทั้งผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวให้ได้เข้าถึงความสุข ซึ่งจริยธรรมนั้นแหล่งท่องเที่ยวต้องกำหนดประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เช่น ให้มีความสำรวม ระวัง เดินก้าวไปท่องเที่ยวอย่างมีสติ ให้ความเคารพต่อสถานที่ ต่อครูบาอาจารย์ เป็นต้น และการจัดการท่องเที่ยวนั้นต้องมุ่งเน้นให้

นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงคุณธรรม โดยเฉพาะการได้เป็นผู้รักษาศีล จิตใจได้ซึมซับหลักธรรม มีความสันโดษ มีความสุขจากการท่องเที่ยว

4. ด้านปัญญาภาพ เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคมชุมชน โดยเฉพาะต้องเน้นการเสริมสร้างด้านสติปัญญาเป็นสำคัญ เช่น ทำให้ชุมชนได้ฟังธรรม จนเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาได้ทำบุญบำเพ็ญปฏิบัติภาวนาจนก้าวพ้นจากความหลงมกมาย ด้วยอุบายจากกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ได้สัมผัสเข้าถึงความสงบ เช่น กิจกรรมปริศนาธรรมที่มีการสนทนาธรรมก่อนทำพิธีธรรมที่ไม่ใช่พิธีกรรมมกมาย เกิดขึ้นภายใต้พลังแห่งศรัทธาสู่การแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

โดยแต่ละด้านดังกล่าวมีลักษณะเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันต่อเนื่องจึงจะเป็นการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนได้แท้จริง ภายใต้การดำเนินการของบุคคลผู้เกี่ยวข้องทั้งบ้านวัดโรงเรียน ที่ต้องร่วมกันเสียสละยึดโยงด้วยพลังแห่งกตัญญูทุกเวทีตาขับเคลื่อนการดำเนินการจัดการด้วยความพอใจ พากเพียร ตั้งใจ ใฝ่ครวญโดยพร้อมเพรียงกันจึงจะสำเร็จได้นั่นเอง

การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สร้างรูปแบบและตรวจสอบคุณภาพ รูปแบบในด้านความเที่ยงตรงด้วยตนเองเป็นขั้นต้น แล้วนำไปทดลองนำร่องใช้รูปแบบกับวัดกรณีศึกษาเป็นการทดลองใช้รูปแบบกับผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงสรุปผล แล้วนำเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อดัชนีพินิจพิจารณาโดยการประเมินความเหมาะสมจากความคิดเห็นของคณะกรรมการ และรับรอง จากคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อดัชนีพินิจว่า รูปแบบสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง

ผลการจัดประชุมอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง จึงได้กำหนดหัวข้อและจัดทำเอกสารการอบรม ณ วัดบ้านชะยง ต.ห้วยตามอญ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ โดยใช้หัวข้อว่า “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างให้วัดบ้านชะยงเป็นแหล่งท่องเที่ยว วิถีสันติสุข” ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการอบรม	27	16	12.96	1.911	26	-6.957*	0.000
หลังการอบรม	27	16	15.41	0.797			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางพบว่า คะแนนก่อนการอบรม (Pre-test) มีคะแนนเฉลี่ย = 12.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.911 และหลังการอบรมได้ทดสอบหลังการอบรม (Post-test) มีคะแนนเฉลี่ย = 15.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.797 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน ส่วนผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมด้วย t-test แบบ dependent ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 พบว่า เมื่อทดสอบสถิติ พบว่า $t = -6.957$, $Sig = 0.000$ แสดงให้เห็นว่าคะแนนก่อนการอบรมและหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพลังบวรเพื่อยกระดับการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง เป็นการจัดอบรมทบทวนการขับเคลื่อน เป็นการพูดคุย สภาพของการดำเนินงานขับเคลื่อนท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน และการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 24 - 25 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ภายใต้อำนวยการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการพลังบวร “โต้วตามโพลพล้อ : การพัฒนาระดับการท่องเที่ยววิถีสันติสุข สู่วิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน” ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยงที่จะต้องดำเนินการทุกด้านอย่างสัมพันธ์กันตลอดสายต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพและเกิดความยั่งยืนได้

3. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง

การพัฒนารูปแบบ (Development : D2) การประเมินผล (Evaluation : E) เป็นการประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation : E) ในประเด็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง จากความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง ดังต่อไปนี้ 1) ผลความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง ระดับความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง พบว่า ในภาพรวมรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการค้นหาสัญลักษณ์เครื่องหมายการท่องเที่ยว อยู่ระดับมากที่สุด อยู่ในอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ด้านจัดการส่งเสริมคุณภาพจากการท่องเที่ยว

อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และ 2) ผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการจัดการค้นหาสัญลักษณ์เครื่องหมายการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านประโยชน์การท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านเรียนรู้การจัดการเพื่อท่องเที่ยวของวัดบ้านชะยง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำผลการวิจัยที่ได้รูปแบบ PLOWPLEU'S ไปใช้ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นแก่วัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องพร้อมกับเตรียมความพร้อมในการพัฒนารองรับบริบทสภาพสังคมในยุค 5.0

1.2 การนำผลการวิจัยที่ได้รูปแบบ PLOWPLEU'S ไปใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวด้วยรูปแบบ PLOWPLEU'S เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

1.3 จากรูปแบบ PLOWPLEU'S เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนของวัดบ้านชะยงอย่างต่อเนื่อง แม้จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาจนทำให้วัดเล็ก ๆ ในชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาได้จริงก็ตาม แต่ก็ยังต้องดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำเที่ยวชม จึงจะเกิดการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้

2. ข้อเสนอแนะประเด็นในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน ที่ต้องประกอบด้วยจัดการ 4 ด้าน อย่างครอบคลุมต่อเนื่อง ได้แก่ ทางกายภาพ พหุภาพ จิตภาพ ปัญญาภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืนได้แท้จริง ที่สำคัญ คือ การจัดการการท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการองค์กรหน่วยงาน เอกชน หรือภาครัฐ โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดการใน 4 มิติ ที่ได้อธิบายไว้ในงานวิจัยชิ้นนี้แล้ว สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีสันติภาพอย่างยั่งยืน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อประติมากรรมของหลวงปู่สรวงเพื่อเสริมสร้างสังคมสันติสุข และรูปแบบการพัฒนามัคคุเทศก์สันติภาพโดยพุทธสันติวิธี

References

- Central Office of Wat Baan Khayung. (2019). *Annual Announcement of Statistics on the Amount of Merit Connection/Patrons on Tourism Management of Wat Baan Khayung*.
- Department of Public Assistance of the Sangha Supreme Council of Thailand. (2019). *Strategic Planning and Practicing Guidelines: Project of Temples, People, and Government to Create Happiness 2018-2022*. Nonthaburi: Nitidham Printing.
- Department of Religious Affairs, Ministry of Culture. (2016). *Paying Respect to Buddha Images 10 Temples for Continuing Prosperity of 10 Reigns*. Department of Religious Affairs.
- Kamales, N. (2019). Leaders with Managing Cultural Diversity and Communication. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 3(1), 63-72.
- Khamdee, K. (2015). Temples and Religious Places in Tourism Dimension. *Journal of Language, Religion and Culture*, 4(2), 175-191.
- Krejcie, & Morgan. (1970). Referred in Prasopchai Pasunun. (2014). Sample Specifying According to Krejcie & Morgan in Quantity Research. *Journal of Applied Academic Arts*. 7(2).
- Kyaing, W. (2019). The Buddhist Cultural Remains of Sri Ksetra. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 3(2), 49-64.
- Lao-aruen, P. (2019). Tai Yai Buddhist Altar: Ethics and Customs of Tai Yai People in Mae Sai District, Chiang Rai Province. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 4(3), 299-314.
- Neadpucdee, R. (2019). The Effect of Telling Jataka Tales In Inculcating Gharavasa-Dhama 4 To Early-Childhood Children In Child Development Centers Of Local Administrative Organizations, Khonkaen Province. *Saeng Isan Academic Journal*, 16(2), 620-630.
- Ngamwittayapong O. et. al. (2017). *Strategies to Renovate Temples Bringing back Dhamma Leading Towns*. Bangkok: Asomsilp Institution.
- Nyani, Y. (2018). Buddhist Cardinal Principles for Peace and Harmony. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 3(1), 19-29.
- Office of National Buddhism. (2019). Retrieved February, 12, 2019 from *Information of Wat*. <<http://www3.onab.go.th/2019/02/12/wattotalsummaryreport31012562>>. Mar. 1.
- Phramaha Hansa Dhammhaso. (2011). *Buddhist Peaceful Means: Integration of Principles and Tools to Manage Conflict*. Bangkok: 21st Century.

Secretary Office of National Strategic Committee Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *Draft of National Strategies Presenting National Legislative Assembly of Thailand*. Retrieved September 15, 2018 from <http://www.nesdb.go.th/download/document /SAC/NS_ DraftplanJune2018F.pdf,